STADSVERKENNINGEN TILBURG.

Verslag ronde 19, gelopen 16 december 2021.

Het gebied omsloten door Broekhovenseweg (2 zijden) Hoogtedwarsstraat zuidzijde , Olivier van Noortstraat, zuidzijde, Willem Barendszstraat, zuidzijde, Oerlesestraat, noordzijde Transvaalplein, noord- en oostzijde en Groenstraat, noordzijde.

Voordat we het verhaal van deze stadsverkenning beginnen een korte algemene inleidende uitleg.
De wandelingen worden steeds gelopen door Ton Goossens, Ad van Eijck en George Bedaux. Ad maakt foto's van de panden, George beschrijft de wandelingen en Ton schuift de foto's in de tekst van George.
We hebben het over **HIP**panden; HIP staat voor Heemkunde Inventarisatie Project. Wij geven een pand een HIPstatus als het geen gemeentelijk- of rijksmonument is maar wij (Ton, Ad en George) het wel monumentwaardig vinden.
We hebben het regelmatig over het Bouwarchief. Vanaf 1906 is de gemeente Tilburg begonnen met het registreren van alle te bouwen en te verbouwen werken. In het bouwarchief zijn alle bouwvergunningen met bijbehorende tekeningen van nieuwbouw en verbouwingen bewaard. Vanaf rond 2000 is dit papieren archief ook digitaal in te zien. Van panden die voor 1906 gebouwd zijn staat in het bouwarchief dus geen informatie over de bouw zelf ter beschikking, wel informatie over verbouwingen van die panden die na 1906 hebben plaatsgevonden.
Wij hebben het over **verbeterpunten**: dat zijn plekken die wij van een niet aanvaardbare kwaliteit vinden.
We citeren met regelmaat uit:
'Het Tilburg e.o. van Architect Jos. Donders geschreven door Donders' kleinzoon Wout van Bommel.
De BONAS publicatie 'Jos. Bedaux architect (1910- 1989)', geschreven door Christel Leenen.
De serie 'moNUmenten'in Tilburg, deel 1, (nr. 1 tm 100), 2 (101 tm 200), 3 (201 tm 300) en 4 (301 tm 400) van de Heemkundekring Tilborch.
'Tilburg in 94 stadsverkenningen' behandelt alle huizen en gebouwen van Tilburg. De nieuwe wijken De Blaak, Tilburg Noord en de Reeshof zijn in deze publicatie niet meegenomen evenals de voormalige gemeentes Berkel Enschot, Udenhout en Biezen Mortel.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze stadsverkenning mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, scans, opnamen of enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het redactieteam van het redactieteam dat bestaat uit George Bedaux, Ad van Eijck en Ton Goossens.

We beginnen vandaag op de Broekhovenseweg, op de hoek met de Groenstraat. We lopen naar het noorden, naar de stad toe. We zien daar een gebouw dat gedeeltelijk in de Groenstraat (nr. 119) en gedeeltelijk aan de **Broekhovenseweg** (nr. 74) ligt. In Stadsverkenning nr. 8 kwamen we het al tegen. Toen schreef ik erover:

Van 119 weet ik dat dit eenlaags gebouw gelijktijdig met het Jumbogebouw op de hoek gebouwd is rond 1986. Er is een dokterspraktijk gebouwd voor dokter Fons Schuerman. Deze had daarvoor zijn praktijk in het prachtige woonhuis aan de Broekhovenseweg dat voor de uitbreiding van Jumbo, toen nog Lekker en Laag geheten, is moeten sneuvelen. Het hoge Jumbogebouw en de lage dokterspraktijk zijn beide ontworpen door Jacq. de Brouwer van Bedaux Architecten.

Deze gebouwen staan wel op historische grond. In 1911 heeft smid Manille Bogaerts hier op Groenstraat 119 een fabriek van landbouwmachines gebouwd, ontworpen door architect Leo Goyarts. In 1913 liet dezelfde Manille Bogaerts, links naast de fabriek op de plaats waar nu het hoge gebouw van de Jumbo staat een vrijstaande villa bouwen door dezelfde Goyarts. Het huis kreeg de naam 'Agricultura'. In 1926 ging de fabriek failliet. Kinderwagen-fabriek Mutsaerts is er toen gevestigd geweest. In 1950 werd de fabriek door brand verwoest. In de villa ging huisarts Bert Schuerman wonen en praktijkhouden. De naam van de villa veranderde in Castagnola, ongetwijfeld genoemd naar de prachtige kastanjeboom die de voortuin hier sierde. Schuerman, die 'D'n dokter'

werd genoemd was lang voorzitter en clubarts van de voetbalclub Willem II. Hij was de vader van de Fons die eerder in dit verhaal voor kwam.
Bij de beschrijving van het volgende rijtje woningen stuit ik op problemen. Het gemeentelijk bouwarchief geeft op veel adressen niet thuis of laat in een enkel geval verkeerde tekeningen zien. Ik beschrijf dus wat ik zie.

Broekhovenseweg 74

Na de lage en hoge muur van Jumbo op nr. 74 zie ik iets dat lijkt op een hoog woongebouw dat achter en boven een lage honderdjarige woongevel uitkomt. Maar doordat ik slechts één huisnummer op de gevel zie staan vraag ik me af of het een woongebouw betreft.
Dan volgt op nr. 66 een smal huis dat volgens de BAG van 1905 dateert. De begane grond is geblindeerd als wij erlangs komen. Het zal rond 1965 geweest zijn dat de toen eenlaagse gevel is opgetrokken.

Broekhovenseweg 62-56

Het terrein tussen 66 en 60 heeft jarenlang braak gelegen. Onlangs (2020) is er een appartementengebouw van acht wooneenheden gerealiseerd. Het ontwerp is van M2M Architectuur uit Middelbeers. Nr. 62, 62a tm 62g.

Broekhovenseweg 56-62

De nrs. 60 en 58 zijn aanvankelijk eenlaagse huizen geweest, gebouwd rond 1910. In beide huizen hebben later winkels gezeten. Ook zijn de gevels later opgetrokken.
Nr. 58 heeft er nog een gevel met mooie metselwerkversieringen aan overgehouden.
Nr. 56 is volgens het bouwarchief in 1912 gebouwd. De gevel is hier in 1955 opgetrokken.
En dan begint op nr. 54 het woningbouwcomplex Merode, gebouwd rond 1989, in opdracht van de Tilburgsche Bouwvereeniging. Voor een toelichting op het plan citeer ik uit 'Architectuurgids Tilburg 1850-2001'.

'De Merode is een woonbuurt aan de zuidoostelijke hoek van het centrumgebied. Om de wijk meer dan een zoveelste onderhoudsbeurt te geven werden 334 arbeiderswoningen uit 1920 afgebroken, waar 240 nieuwe woningen van Bedaux Architecten met ontwerper Jacq. De Brouwer voor terugkwamen. Het oude Merodeplein werd vergroot en van nieuwe bomen voorzien. Op een enkele herziening na werd het stratenpatroon gehandhaafd. De rijen woningen zijn verwant aan de rationele woningen van de Nieuwe Zakelijkheid en de kolonies voor volkshuisvestingsprogramma's, ofwel Siedlungs die in de jaren twintig van de 20e eeuw in Frankfurt gerealiseerd zijn. Ook in de Merode zijn de aaneengesloten eerste verdiepingen witgepleisterd. De hoekpanden zijn groter, want voorzien van donkergekleurde paviljoens die deels over de witgepleisterde, eerste verdieping heen geprojecteerd zijn. Ondanks de aaneengesloten rijen met eenzelfde type woningen is met minimale middelen variatie in de straatwand gecreëerd. Het lange blok langs de Broekhovenseweg werd vanwege de hoogte teruggezet ten opzichte van de oorspronkelijke bouwlijn. Dit appartementenblok is uitgevoerd in rode baksteen en is voorzien van loggia's. Een rij bomen markeert het oorspronkelijke gevelvlak. In dit bouwblok zijn enkele buurtwinkels uit de oudbouw terug opgenomen'

Broekhovenseweg 54A

Broekhovenseweg 54B

Eerst zien we een van de twee rode hoekgebouwen die vier lagen hoog het begin en het einde van het plan markeren. Boven kleine woningen en op de beganegrond de buurtwinkels, 7 adressen, **nr. 54, 54-02 tm 54-08** en Sevenhoekstraat 60 en 62.

Broekhovenseweg 52-12

Broekhovenseweg 32-12

Dan, voorbij de Sevenhoekstraat, eerst in een grijs deels gepleisterd en deels getegeld blok en vervolgens in een in een rode baksteen gemetseld blok, zien we twee lang gerekte woongebouwen in vier lagen onderdak biedend aan 81 adressen: **nr. 12 tm 40**, **40a tm 40m, 42, 42a tm 42m, 48, 48a tm 48h, 50, 50a tm 50g, 52**, Sevenhoekstraat 57-02 tm 57-11, 59 tm 69, Van Grobbendonkstraat 26-01 tm 26-05. Deze woningen horen bij fase 4 van het plan Merode, gebouwd in 1990 en omvattend 63 woningen, 10

wooneenheden en 2 winkelwoningen. De Tilburgsche Bouwvereeniging gaf opdracht en Jacq. De Brouwer van Bedaux Architecten ontwierp.

Broekhovenseweg 10

Op de hoek met de Vlimmenhoefstraat staat eenzelfde hoekgebouw van vierlagen hoog als we net zagen bij de ingang naar de wijk aan de Sevenhoekstraat. Weer zeven adressen' Broekhovenseweg **10, 10-02, 10-04, 10-06, 10-08** en Vlimmenhoefstraat 35 en 37. Deze is wat later gebouwd: in 1990 en hoort ook bij fase 4 van het bouwplan Merode.
Ook de vier lage woningen in de schaduw van dit gebouw, seniorenwoningen, horen bij deze fase, woningen met plat dak en een pergola, **nr. 8a, 8, 6a en 6.**
Ook dit deel van het Merodeplan plaatsen wij op onze **HIP**lijst.

Broekhovenseweg 4+2

Dan gaan we weer terug in de tijd met de voormalige pastorie van Broekhoven op nr. 4 (8 adressen)
Ook hier schreven wij eerder een moMUment over waar ik nu uit citeer:

Net als het voormalige kerkgebouw met huisnummer 2 heeft ook deze voormalige pastorie, direct rechts ervan naast het voorplein gelegen, een rijksmonumentale status.
Toen de 'Broekhovenscheweg' niet veel meer dan een zandpad was richting Hilvarenbeek en de Voltstraat nog 'Goirlesche weg' heette, werden hier in 1913 kerk en pastorie gerealiseerd. Het ontwerp was van architect Jan van der Valk (1873-1961). Hij ontwierp ook een stadsuitbreidingsplan bij die kerk. De pastorie bestond uit een entree-, woon- en dienstgedeelte.
De entree is voorzien van een rondboogportiek, waarbij in 1958 op een steunbeer een marmermozaïek van de patrones van de kerk, Onze Lieve Vrouw Moeder van Goede Raad, is geplaatst. In de rechterzijgevel zat de dienstingang. Opvallend zijn de samengestelde schilddaken met overstek. De handgevormde bakstenen van kerk en pastorie kwamen van steenfabriek 'Udenhout'. Het dak is belegd met blauwe Romaanse pannen. Het pand is als pastorie in gebruik geweest tot 1997. De sympathieke bouwpastoor H. Bertens werd 'pastoorke' genoemd. In 1972 wordt parochie 'Broekhoven I' de rayonparochie 'Broekhoven-Fatima' met pastorale teams. Uiteindelijk komen we in 2012 uit bij de huidige rayonparochie 'De Goede Herder' die Tilburg-Zuid en Goirle bestrijkt. In het

kerkgebouw zetelt het centraal secretariaat. Er vindt nog wekelijks een woord- en gebedsdienst plaats. De pastorie is na 1997 omgevormd tot acht appartementen.

Broekhovenseweg 2A

En dan is de kerk op nr. 2 aan de beurt. Ook daar kan ik citeren uit een moNUment, en wel nr. 27.

De O.L.V. Moeder van Goede Raad-kerk van Broekhoven I is een rijksmonument. Ontworpen in neo-byzantijnse stijl door de bekende Tilburgse architect Jan van der Valk.
Deze kerk neemt in het oeuvre van de architect een vooraanstaande plaats in. Rond 1913 kwamen er nieuwe liturgische eisen. De gelovigen moesten de priester goed kunnen zien en horen en ook voldoende licht hebben om de mis mee te kunnen lezen. Jan van der Valk heeft aan deze eisen voldaan en al bij de opening werd dit gebouw daarom geprezen. De 45 meter hoge klokkentoren verhoudt zich mooi tot de kerk: niet te hoog of te laag.
De authentieke glas-in-loodramen met Jugendstilmotieven zitten nog altijd in de vensters van het koor en de zijkapellen. In 1984 is het interieur van de kerk door architect Ed. van Wesemael aangepast aan de eisen van die tijd. In deze tijd (2014) is de situatie zodanig veranderd dat veel kerken aan de eredienst worden onttrokken. Zo ook deze kerk. De mooie bakstenen leeuwen naast de ingang wachten de ontwikkelingen (on)rustig af.

We gaan rechtdoor de Bisschop Zwijsenstraat in waar we naar de linkerkant kijken, te beginnen op nr. 141. Het is een opvulpand geweest. Waar de twee straten elkaar tegenkwamen was er nog een stukje grond over, lang geleden. Barbier H. Engel was er in 1920 tevreden mee toen hij dit pand verbouwde tot winkelhuis. Het kreeg toen al twee dakkapellen en twee grote winkelramen. Later zijn er met een fraaie raamindeling mooie woonkamerramen van gemaakt. De rondboogportiek met een dubbele ingang bestond al in 1920.

B Zwijsenstr 135-139

De oudste informatie die wij van nr. 139 in het bouwarchief aantreffen dateert van 1939 toen smid H. van de Berg hier zijn waterafvoerinstallatie liet vernieuwen. Maar er moet

toch iets met het pand rond de jaren dertig gebeurd zijn dat het archief gemist heeft. Enfin, wat ze niet gemist hebben is de uitbreiding van het huis met een derde laag in 2001.
Nr. 137 en 139 zijn twee eenlaagse huizen van voor de vorige eeuwwisseling. De keuken van nr. 137 werd in 1932 door timmerman P. Bastings verbouwd en steenkolen-handelaar Alex Bastings liet op nr. 135 in 1919 zijn winkelraam vergroten.
In 1957 werd op beide panden een oude dakkapel vervangen door een nieuwe (nu ook alweer oud, wel mooi).

B Zwijsenstr 133

Nr. 133 is een in 1924 door slager Adr. van der Meijs gebouwd winkelhuis met bovenwoning. De naam van de architect is moeilijk leesbaar. De erker was tot 1935 een dubbele deur met balkon. De twee dakkapellen zijn er later, rond 1940 op gezet. Nog een mooie gevel.

B Zwijsenstr 131-119

Dat kun je ook van de volgende drie gevels zeggen, die van nr. 131 tm 127. Ze zijn ook in opdracht van slager van der Meijs gebouwd, in 1928 en getekend en waarschijnlijk ook gebouwd door M.J. Bedaux. Overigens is deze Bedaux, de aannemer, mijn opa.

B Zwijsenstr 131-139D en

Hij had blijkbaar voor het beton in de gevels een bepaald procedé. Je ziet het hier in de over de drie gevels doorlopende latei, het lijkt op geëgaliseerde uitgewassen grint. We zagen deze lateien ook bij woningen van Bedaux in de Winkler Prinsstraat. Hier is bij wijze van versiering een rij tegeltjes ingemetseld. De gevels zijn nog gaaf bewaard gebleven. Zouden we iets van deze Bedaux in Tilburg op de Hiplijst moeten zetten?
Bij nr. 123 laat het bouwarchief alleen een tekening van het volgende pand zien. De BAG geeft 1919 als bouwjaar aan. Grote kans dat toen al de gevel meteen tweelaags is opgetrokken. Het grote raam lijkt op een vroegere winkel te duiden.
Op nr. 121 en 119 heeft fabrieksarbeider H. Deliën in 1924 een woning en een winkelhuis gebouwd, naar een ontwerp van C.J. van Meerendonk. Nr. 121 (de woning) heeft nog de originele ramen. De winkel kreeg van Piet Kennis in 1968 een strakke etalage. Deze winkelpui is inmiddels moeten wijken voor een woonkamerraam.
Nr. 117 werd in 1908 als woning herbouwd. We komen de naam van slager A. Jonkers in het archief tegen. Nog niet zo lang geleden (2015?) heeft het pand, waarin een kapsalon is gevestigd, een nieuwe gevel gekregen.
Het pand op nummer 115 en 113 is rond 2015 nieuw gebouwd. Hiervoor was hier lange tijd de winkel van Piet Kennis gevestigd, beneden de winkel en boven twee woningen. Nu zijn er in totaal zes adressen in het nieuwe pand ondergebracht in vier lagen. M2M uit Middelbeers heeft de nieuwbouw ontworpen.

B Zwijsenstr 109

Nr. 111 en 109 zijn twee woningen die in 1928 gebouwd zijn in opdracht van vishandelaar H.J. de Leeuw. Hij liet architect F.P.J. Ruts fraaie gevels ontwerpen. Als blijk van waardering zijn de gevels door de opeenvolgende eigenaren onveranderd gelaten. Ook de zijgevel mag gezien worden.

Zeker nu wij samen met hem ook de hoek om gaan, de Hoogte Dwarsstraat in.

Hoogtedwarsstr 2-14

Op nr. 2 en 4 komen we M2M Architectuur uit Middelbeers weer tegen. Hier zijn in 2014 twee eenlaagse woningen verbouwd en uitgebreid 'tot woonfunctie voor kamergewijze verhuur.
Nr. 6 was oorspronkelijk een eenlaagse woning met zadeldak, gebouwd rond 1900. In 1985 is deze, toen onbewoonbaar verklaarde, woning weer bewoonbaar gemaakt. Tegelijkertijd is de gevel toen verhoogd. Het resultaat zien we nu voor ons.
Nr. 8 was ook een woning van rond 1900. Metselaar Adr. C. Stofmeel verhoogde al in 1928 zijn gevel maar deed dat toen nog naar de mode van die tijd met relatief smalle deuren en ramen. In 1985 kreeg deze woning een nieuwe gevel met bredere ramen en deuren.
Aan nr. 10 is, in ieder gevel wat de voorgevel betreft in de ruin 120 jaar van zijn bestaan niet veel gewijzigd. Hooguit het horizontale kalf dat in het raam gezeten heeft. Alles ziet er nog verzorgd uit.
Op nr. 14 zien we twee woningen die rond 1900 gebouwd zijn, eenlaags met zadeldak. Ze zijn samengevoegd tot één woning met bedrijfsruimte. Hoe en wanneer dat gebeurd is is uit de archiefstukken moeilijk op te maken.

Hoogtedwarsstr 16

Nr. 16 en 18 zijn vanaf de straat niet meer te zien. Het zijn vroeger woningen geweest die langzamerhand verhuisd zijn naar het achterterrein en toen de functie van magazijn hebben gekregen.

Hoogtedwarsstr 18-26

Nr. 20, 22 en 24 zijn betrekkelijk nieuwe huizen in deze context. Bouwbedrijf Kees Remmers heeft ze in 1996 gebouwd, naar een ontwerp van Architektenburo Robben. Boven en onder een speklaag.
Nr. 26, 28 en 30 zijn in 1930 gebouwd en getekend door aannemer M.J. Bedaux. Arbeiderswoningen noemde hij ze, huurwoningen. Sobere huizen met de betonlateien van uitgewassen grint. De koppen van de stenen hadden een andere kleur, paarsrood, dan de strekken. Nr. 30 heeft nog de originele raamindeling in het woonkamerraam, verticaal in tweeën.
Nr. 32, 34 en 36 zijn ook gebouwd en ontworpen door Sjel Bedaux, maar hier gebeurde dat al in 1914. Ook in een heel andere stijl. Met siermetselwerk onder de daklijst en smalle ramen en deuren. De dakkapellen waren toen nog zesruits, in de ramen beneden zaten nog veelruits bovenlichten.
Op nr. 38, 40, 40a, 40b en 40 c bouwde Bedaux verder, in 1931, een jaar later, dezelfde woningen als de drie van 1930.
Nr. 42 en 44 zijn gebouwd rond 1900 als eenlaagse huizen met zadeldaken en een raam en een deur. In 1977 hebben ze van architect Pierre van Roosmalen een nieuwe voorgevel gekregen. Daar is niets meer aan veranderd. Ik kom in het archief op nr. 42 de naam van G.J. Aerts, arbeider n.s. tegen. Hij sluit zijn afval- en hemelwaterafvoer aan op het riool.

Hoogtedwarsstr

Nr. 46 was ook laag en klein rond 1900 en is ook groot en hoog geworden. Wanneer dat gebeurd is is niet duidelijk. In 1930 maakte koperslager M.F. de Jong van zijn woning een winkelhuis. In 1988 werd de winkel weer woning.

We gaan linksaf de Ir. Kippermanstraat in waar in 1999 Nagron Vastgoed 51 woningen gebouwd heeft. De architectuur is van de hand van Architectenbureau Storimans. Eengezinswoningen en deels, met name boven de open parkeergarage, gestapeld
Het blok op de hoek heeft nog twee adressen in de Hoogtedwarsstraat, nr. 56 en 58 en één in de Ir. Kippermanstraat nr. 2.

ir Kippermanstr 2-30

ir Kippermanstr 3-19

We lopen eerst via de rechterkant, nr. 4 tm 50. We kijken ondertussen naar de overkant waar we aan een soort plein eengezinswoningen in twee, gedeeltelijk drie lagen zien, nr. 1 tm 41. Het gebouw op de hoek met de Voltstraat huisvest dan weer drie adressen. Ir. Kippermanstraat 52 en Voltstraat 43 en 43a. Ton merkt op dat het materiaal dat de bomen moet beschermen tegen opdringend verkeer dat dat ook gebruikt is als een soort vangrail voor de ramen van de woonkamers. Verzorgde woningbouw met gevels opgetrokken in een warme kleur baksteen die terugliggend gevoegd is. Ton weet ook nog te melden dat Ir. Kipperman directeur bij de Volt is geweest.
We gaan linksaf de Voltstraat in. Aan de linker kant zien we daar het eerste deel van een bijzonder woningbouwplan van in totaal 22 woningen. Ze zijn gebouwd in 1995. De opdrachtgever is Stichting De Woonstad. De Architectuur is van Rijnvos Voorwinde Architecten uit Rotterdam. Ik citeer de architecten zelf (voorwindearchitecten.nl)

Wonen achter een schilderijlijst
De woningen zijn gerealiseerd op drie locaties in een straat die gekenmerkt wordt door een grote verscheidenheid aan bouwstijlen, bouwhoogtes en schalen. Om eenheid te brengen in deze diversiteit, is gekozen voor het toepassen van repeterende elementen met dezelfde hoogte. De volumes aan het begin van de Voltstraat bevatten ieder twee maisonnettes en een patiowoning, verderop in de straat bevat elk element een vrije-sector woning, de hoekwoning op de derde locatie is een woning met praktijkruimte. De reeks woningen is opgebouwd uit losse, op zichzelf staande volumes die door middel van transparante trappenhuizen van elkaar worden gescheiden. Het objectmatige karakter van de volumes wordt versterkt door de materiaaltoepassing. Aan de voorzijde laat ieder

volume een 'materie-schilderij' zien van genuanceerde stenen met gevelopeningen, gevat in een zwart gemoffelde stalen omranding als schilderijlijst.

Voltstr 41-15

Hier zien we in vijf clusters in totaal vijftien woningen, **Voltstraat** 41a, 41 tm 15.

Voltstr 11-9

Dan gaan we op nr. 11 (zes adressen 11a tm 11f) terug naar vroeg in de jaren zestig. In 1960 bouwde aannemer C. Heerkens deze flat. De architectuur is van A.C.J. Heerkens. Vier lagen hoog, andere tijden. En, een aantal panden moesten voor deze nieuwbouw wijken waar onder de voormalige woning en bedrijfsgebouwen van aannemer M.J. Bedaux op nr. 15.

Voltstr 7 trafo

Op **nr. 7** zien we weer een bijzonder kleinood, het in 1929 door Publieke Werken gebouwde hoogspanningsstation Broekhoven.
Ook hier schreven we een moNUment over:

Mooi en nog gaaf transformatorhuisje, in 1929 ontworpen door Publieke Werken en een gemeentelijk monument.
De gemeente Tilburg was de eerste Noord-Brabantse gemeente die (vanaf 1911) zelf elektriciteit ging opwekken en leveren. Later, toen de provinciale elektriciteitsvoorziening op gang kwam, bleken de prijzen in Tilburg aanzienlijk lager. Het Gemeentelijk Elektriciteitsbedrijf in Tilburg was daar trots op en kon daardoor lang zijn zelfstandigheid behouden. Die trots is nog te zien aan de vaak fraaie trafohuisjes uit de jaren '20 van de vorige eeuw. Dit exemplaar lijkt een imposant en belangrijk bakstenen gebouw in miniatuur. Aan de detaillering is veel aandacht besteed. Horizontale banden van groen geglazuurde stenen sieren het kleine gebouw. De voorgevel heeft in het midden een vooruitspringend ofwel risaliserend deel, waarin een stalen deur met daarboven twee (stalen) vensters. Een plat betonnen dak sluit het geheel af. Het huisje maakt een wat verwaarloosde indruk.

Deze verwaarloosde indruk laat het pandje nog steeds achter. We maken er daarom een **Verbeterpunt** van.

Voltstr 3-5

Dan eindigen we aan deze kant met nr. 5 en 3. Het betreft een woning die in de jaren dertig gebouwd zal zijn. Het archief maakt er geen melding van. In 1987 is de woning op het platte dak uitgebreid met een derde laag en is van de ene woning opgedeeld in twee woningen. De architect van dat kunstwerkje op het dak is Willem van Asten geweest en de Gemeentelijke Woning Dienst was zijn opdrachtgever.

Voltstr 2,4-Broekhovenseweg 7,15

We steken over en zien daar op de **nrs. 2 tm 16** een winkelhuis en een aantal gestapelde woningen die horen bij een woongebouw dat hier en de hoek om, aan de **Broekhovenseweg, nrs. 7 tm 13 en 15a tm 15d**, gebouwd is in 1922, in opdracht van de drijfriemenfabrikant A.C. de Backer. 'Zeven benedenwoningen met aparte bovenwoningen en een winkelhuis' zo omschreef architect C.J.G. Visser zijn bouwplan. In

het regionaalarchieftilburg.nl is onder fotonummer 011302 een prachtige oude foto van het pand te zien.

11302 RAT

Bij de foto lees ik de volgende tekst: 'Vanwege de dure grondprijs werd gekozen voor etagebouw, Visser had zich bij de bouw laten inspireren door de Amsterdamse School: geknikte gevels, loggia's en versieringen in het metselwerk.' De Backer had in 1909 met architect. W. Bouman in de Noordstraat op nr. 91 een prachtig herenhuis laten bouwen. De ramen zijn wat kaal geworden in de loop der jaren. De bovenlichten boven de deuren hebben bijna overal nog hun liggende ruit. Deze ruit was ook boven alle ramen aanwezig. Het raam er onder was in zes ruiten verdeeld, zoals nog in de bovenwoning van nr. 10 of 12 te zien is.
We zetten het hele pand ook met zijn adressen op de Broekhovenseweg op onze **HIP**lijst, **met stip**, dwz dat we aan de monumentenwerkgroep gaan voorstellen het aan te laten wijzen tot gemeentelijk monument.

Voltstr 18

Nr. 18 is aan de beurt, een gebouw met veel geschiedenis. Het bouwarchief van dit pand is niet meer toegankelijk. Ik moet het hebben van notities die ik eerder gemaakt heb:

‘1906, plan voor uitbreiding aan de lederfabriek August Kerstens, Jos. Donders.
1909, uitbreiding fabrieksgebouw N.V. Volt, Jan vd. Valk’
Daarna zijn op het terrein achter dit gebouw verschillende grote hallen met sheddaken gezet.
In 1949 heeft het personeel ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan van Volt de directie een vijver met omgevend plantsoen aangeboden. In 1961 is aan de Groenstraat het hoge kantoorgebouw gebouwd. In 1981 is de Volt in zijn geheel naar de Zevenheuvelenweg in Tilburg-Noord vertrokken.

Transvaalplein K2a

Een kunstwerk, de Volt Vonk, werd, toen de fabriek in Noord moest sluiten, van de Zevenheuvelenweg naar het Transvaalplein in 2002 verhuisd als herinnering aan vervlogen tijden. Het beeld is een ontwerp van Paul Vincken en bij verhuizing van de fabriek naar de Zevenheuvelenweg door de directie aan het personeel aangeboden.
Al de Voltgebouwen, die in 1981 werden verlaten, staan er nu nog steeds zo bij als in 1981 en worden verhuurd aan kleinschalige bedrijfjes en voorzien zo blijkbaar in een behoefte.

Voltstr 20-28

We gaan verder met nr. 20. Dat huis zal van rond 1900 dateren. In 1923 kom ik de naam van timmerman K. van Reusel tegen. In 1962 verdwijnt de mansardekap met dakkapel achter een tot twee lagen opgetrokken gevel. Ook het raam en de deur op de begane grond worden verbreed.
Nr. 22 is in 1911 gebouwd in opdracht van koopman M.J. de Leeuw, een woning met winkel. Een jaar later wordt er een rokerij achter het pand gebouwd. Aanvankelijk was de topgevel die we nu zien niet meer dan een bescheiden dakkapel. Over de bouw van de

topgevel en het vergroten van het onderliggende raam tref ik geen informatie in het bouwarchief aan. De grote poort naar het achtergelegen magazijn valt nog steeds op.
Nr. 24 en 26 zijn in 1913 gebouwd op naam van de fabrieksarbeider J.C. van Gorp. De twee volgende huizen die op nr. 28 geadresseerd staan dateren van 1914 en die staan op naam van de dienstbode H. Oerlemans. Dat kon toen blijkbaar. De huizen van de dienstbode springen er nog eens uit met hun twee woonkamerramen.

Voltstr 30-32-34

Dan zijn de **nrs. 30 en 32** aan de beurt, waar 9 adressen staan geregistreerd. Het bouwarchief zwijgt in alle talen over dit bijzondere gebouw. Het heeft de allure van een schoolgebouw. Katholieke architectuur?

Voltstr 30-32D

Twee voordeuren van verschillend kaliber. Opvallend beeld in deze straat. We zetten het gebouw op onze **HIP**lijst.
Nadat ik deze tekst in concept geschreven had kreeg ik van collega Ton het bericht dat dit gebouw het hoofdkantoor van Volt is geweest en als zodanig gebouwd is in 1919. Geen religieus gebouw dus.
De beide aanliggende woningen, de huizen van de dienstbode dus, blijken volgens deze nieuwe informatiebron in het bezit geweest te zijn van Volt. In een daarvan woonde destijds dhr. Schoppert, toen hoofdportier of hoofdbewaking.
Overigens heette de straat tot 1949 Nieuwe Goirleseweg. De naam Voltstraat was een geschenk van de gemeente Tilburg bij het 40jarig jublileum in 1949.
Nr. 34 volgt. Dit pand is in 1946 gebouwd. 'Woning met melkwinkel en spoellokaal' staat er op de bouwtekening die landbouwer H.J. de Brouwer de architecten Jan en Eduard van der Valk liet maken. De ramen boven moeten vierruits zijn geweest.

We steken over voor de nummers 45 tm 49. Dit zijn drie van in totaal 31 woningen die Aannemingsmij. v/h Gebr. van Heesch hier (3) en in de Oeverstraat (22) en Hoogtedwarsstraat (6) in 1928 liet bouwen. Nr. 47 heeft nog de originele deur, met bovenlicht en een vierkant raampje verdeeld in vier ruitjes in de deur.
We gaan de hoek om en komen zo samen met nr. 92 in de Oeverstraat.

Oeverstr 90-50

De hele rechterkant wordt hier in beslag genomen door de 22 woningen van Van Heesch: nr. 92 tm 50.

Hoogtedwarsstr 70-60

En als we dan toch bezig zijn, gaan we nog een keer naar rechts de hoek om om daar in de Hoogtedwarsstraat de resterende zes woningen van Van Heesch' bouwplan te zien, nr. 70 tm 60. Alles dateert van 1928.

Oeverstr 57-69

We gaan weer terug naar de Oeverstraat, en lopen daar terug, zuidwaarts, waar op nr. 57 een bouwplan begint van in totaal 18 woningen van N.V. Diam Bouwmaatschappij Oisterwijk. Nr. 57 heeft nog de oorspronkelijke gevel als we in het woonkamerraam nog een verticale stijl erbij denken die het raam in tweeën deelt. Hier in deze straat telt het bouwplan zeven woningen (nr. 57 tm 69.)
Dan volgen we het bouwplan de hoek om in de Jacob Roggeveenstraat aan de rechter kant met nog eens twee huizen op nr. 1 en 3 en dan aan de overkant, nog eens 9 woningen op nr. 2 tm 18.
Dan kijken we weer naar de overkant waar de huizen achteruit geweken zijn voor een voortuin. Op nr. 5 begint dan een volgend bouwplan voor in totaal 31 woningen, gebouwd in 1929 in opdracht van NV Diam tot het aannemen van kunst- grond- en baggerwerken en expl. en administratie van onroerende goederen. Joh. Visser uit Oisterwijk is de architect. Op nr. 7 zien we nog een gevel met de oorspronkelijke raamindeling. Op nr. 13 lijkt ter ondersteuning van een airco-installatie een erker gebouwd te zijn. Het moet al tenminste zo'n tien jaar geleden gebeurd zijn.

J v Riebeeckstr 58-38

O v Noortstr 24-14

Hier heeft Diam tien woningen gerealiseerd, nr. 5 tm 23, dan rechts de hoek om, we lopen mee, in de Jan van Riebeeckstraat aan de rechterkant, elf woningen, nr. 58 tm 38 en dan weer rechtsaf de hoek om, in de Olivier van Noortstraat aan de rechterkant, nog eens 10 woningen, nr. 24 tm 6. Alle gebouwd door Diam, in 1929, naar een ontwerp van Joh. Visser. Hier zien we een aantal dakkapellen later aangebrachte dakkapellen in het zicht verschijnen. Die van nr. 24 moet ongeveer in 2015 zijn aangebracht. Van 18, 16 en 14 is de bouwdatum onduidelijk.

O v Noortstr 4-4c

O v Noortstr 4-4aD

Op Olivier van Noortstraat nr. 4c, 4b, 4a, 4 en 2 zijn in 1939, tien jaar later, door aannemer Joh. Corsten vijf huizen gebouwd samen met architect Jan Robben. Mooie dakkapellen in het dak. De twee smalle ramen in het grote slaapkamerraam waren net

als het losse smalle raam ernaast achtruits en beneden had het woonkamerraam een zelfde invulling als het raam erboven. Mooie huizen met enigszins getoogde portieken. We lopen helemaal terug naar de Van Riebeeckstraat waar we via de rechterkant nog verder teruglopen.

O v Noortstr 26-46

Nr. 45 en 47 zijn twee woningen van een bouwplan van in totaal 20 eengezinswoningen dat N.V. Bredero's Bouwbedrijf uit Utrecht hier en terug de hoek om (toch maar even voor de overzichtelijkheid doen) in de Olivier van Noortstraat op nr. 26 tm 60 in 1938 gebouwd heeft.

O v Noortstr 50-32

Aan de hand van nr. 36 in de Van Noortstraat kunnen we inzicht geven in de oorspronkelijke raamindeling. Het bovenraam was inderdaad in vier gekoppelde ramen verdeeld die ieder op zich achtruits waren. Het woonkamerraam was ook door drie verticale stijlen in vieren gedeeld, waarbij ieder raam nog een veelruits bovenlicht had. Mooi hoe hier in deze straat ook tweemaal de gevel wat verhoogd wordt om het straatbeeld wat te variëren.

O v Noortstr 26D en Ds

De halfronde voordeuren en het fraaie verzorgde metselwerk in de gevels kenmerken de Brederohuizen van de jaren dertig. En natuurlijk weer het oranjerode driehoekig tegeltje met het logo BBB, Bredero Bouw Bedrijf.

J v Riebeeckstr 47-51

Weer terug naar waar we gebleven waren in de Jan van Riebeeckstraat. Op nr. 49 en 51 zien we twee van de vijf huizen die aannemer Jos. Smolders hier en meteen de hoek om in 1933 gebouwd heeft. De bovenlichten boven de deuren zijn hier dicht geplankt. Nr. 51 heeft boven nog de oorspronkelijke raamindeling. De woonkamerramen zijn overal kaal gemaakt.

Columbusplein 8 – H Hudsonstr 5

We gaan de hoek om en zien daar op de adressen Columbusplein 8 en 7 en Henry Hudsonstraat 1 de rest van de vijf woningen van Smolders.

H Hudsonstr 23-7

We lopen verder de Hudsonstraat in en zien daar op nr. 3 tm 21 tien woningen die hier in 1935 in opdracht van grossier W.C. Schoenmakers gerealiseerd zijn. Een naam van een architect wordt op de tekening niet vermeld. Wat opvalt is dat veel woningen nog de originele raamindeling hebben.

H Hudsonstr 27-25

Dat is ook bij het volgende plannetje het geval voor de nummers 23, 25 en 27. Deze woningen zijn in 1936 gebouwd in opdracht van architect J. A. Brenders die ze uiteraard ook getekend heeft. De raamindelingen zijn nog de originele. Mooie huizen.

H Hudsonstr 2-24

A Tasmanstr 32-42

We lopen terug via de overkant. Nr. 24 tm 20 zijn drie woningen die horen bij een bouwplan van negen woningen dat aannemer P. Doevendans hier en om de hoek in de Abel Tasmanstraat heeft gebouwd in 1937. Nr. 22 heeft boven nog de originele raamindeling. In het woonkamerraam zat de jarendertigindeling (drie bovenlichten en twee zijramen). In het dak zien we lage dakkapellen met veel overstek.
Op nr. 18 tm 10 zien we vijf woningen die in 1935 gebouwd zijn in opdracht van W. van Son. Althans op zijn naam staat de bouwvergunning, maar op de tekening staat dat de woningen gebouwd zijn 'voor rekening van de Heer P. Doevendans'. Het zijn dezelfde woningen als die van de grossier aan de overkant. Mooie woningen dus. Nr. 14 heeft nog de oorspronkelijke raamindeling, ook in de woonkamer.
Dan volgen op nr. 8 tm 2 vier woningen die aannemer Jos Heerkens gebouwd heeft in 1934. De tekeningen zijn bijna niet te lezen; waarschijnlijk zijn het potloodtekeningen.

Columbusplein A

We gaan rechtsaf het Columbusplein op, een plein dat nog zes volwassen bomen telt. De rechter wand wordt geheel in beslag genomen door een rij van 5 woningen die hier in 1933 gebouwd zijn door, weer al, aannemer Jos Heerkens. Mooie royale huizen met daken met grote overstekken, nr. 6 tm 2. Nr. 3 laat nog de originele raamindeling zien als we bij de indeling van het woonkamerraam nog de twee kleine verticale stijlen naar beneden doortrekken.

Columbusplein 15-9

Aan de overkant heeft Heerkens ook het gezicht van het plein mogen bepalen. Dit bouwplan van vijf woningen (nr. 14, 13, 12, 11 en 10) en een winkelhuis op de hoek (nr. 9) heeft aannemer Jos. Heerkens van Bavel in 1934 mogen bouwen. Nr. 14 en 13 zullen hier nog de originele raamindelingen hebben inclusief de complete jarendertig indeling in de ramen van de woonkamers. De winkel op de hoek heeft een dwarskap gekregen. Ook hier zien we nog de originele etalageramen lijkt het. Als we de Roggeveenstraat inlopen zien we nog de slagerij met schoorsteen, althans dat dachten we want die schoorsteen blijkt enkele jaren geleden afgebroken te zijn.
We lopen nog even snel door deze straat heen waar we rechts op nr. 18 tm 2 nog de reeds besproken woningen van Diam van 1930 zien. Nu valt naast nr. 2 nog een garage op. Deze is in 1965 gebouwd, toen met een plat dak, als we de tekening moeten geloven.

Oeverstr 71-73

We gaan rechtsaf de Oeverstraat in waar de rechterkant nog op ons staat te wachten, te beginnen bij nr. 71. Deze woning is in 1930 gebouwd door fabrieksarbeider F. Neggers. A. van Gool uit Goirle was zijn architect. Het woonkamerraam had dezelfde mooie indeling als de slaapkamerramen erboven.
Ook in het archief van nr. 73 laat deze Neggers van zich spreken. In 1926 laat hij de voorgevel van deze woning verhogen, maar handhaaft hij nog de twee smalle ramen van de begane grond. Vier jaar later is hij dan blijkbaar verhuisd naar zijn nieuwe pand. In 1973 krijgt het pand zijn huidige aanzicht, met één groot raam beneden.
Ook nr. 75 heeft al een meer dan honderdtwintig jaar lange geschiedenis. In 1930 laat de fabrieksarbeider A. van Loon de eenlaagsewoning met zadeldak verhogen en op de begane grond een winkelraam aanbrengen.
Nr. 77 dateert ook van rond de vorige eeuwwisseling. Hier laat bankwerker A. Janssen in 1934 zijn gevel optrekken. In 1961 laat hij het smalle beganegrondraam vervangen door een groter raam met het formaat dat we nu zien.
Ook nr. 79 is rond 1900 gebouwd. In 1929 zien we de naam van de wever P. J. Bertens in het archief verschijnen. In 1955 wordt de eenlaagse gevel tweelaags en krijgt ze ongeveer het huidige aanzien. De ramen zijn daarna wel wat kaler van indeling gemaakt.
Nr. 81 bestaat niet. Voor nr. 83 geldt in grote lijnen hetzelfde verhaal als voor nr. 79. Hier heeft rond 1930 stratenmaker John Mols gewoond. In 1964 is hier de gevel met een tweede laag verhoogd en ook hier zijn de ramen kaal gemaakt.
Voor nr. 85 en 87 en, de hoek om, Voltstraat 51 verwijs ik graag naar de tekst die ik eerder schreef bij Voltstraat 41 tm 15. Hier zien we het tweede deel van het bouwplan voor 22 woningen gebouwd in 1995 door Stichting De Woonstad en Rijnvos Voorwinde Architecten uit Rotterdam: de woning met praktijkruimte.

Voltstr 75-53

Dan is Voltstraat 53 aan de beurt. We herkennen ze al de lateien van M.J. Bedaux. Hij heeft inderdaad deze woning getekend en gebouwd. De opdrachtgever was deze keer bakker J.F. Vissers. De beganegrondramen hadden oorspronkelijk de jarendertig indeling. De twee ramen boven die nu in tweeën gedeeld zijn kenden toen een indeling in vieren. De witte deur die we nu links zien was vroeger de poort naar een onbebouwde achterom. Deze ruimte is in 2009 in twee lagen gebruikt voor een uitbreiding van het huis met een muziekkamer.
Dan zien we op nr. 55, 57, 59, 61 en 61a het derde deel van het Rijnvos Voorwinde plan. Ik kan weer volstaan met een verwijzing naar de eerder geschreven tekst.
Vervolgens zien we op nr. 63 weer de latei van Bedaux. Hier is Bedaux waarschijnlijk alleen de ontwerper geweest want de opdrachtgever in 1928 was zelf aannemer: Jos. Gommers. De ramen die wij boven zien lijken nog de originele indeling te hebben. Het woonkamerraam beneden had dezelfde indeling als de bovenramen.
Nr. 65 en 67 zijn in 1930 gebouwd. Twee dezelfde huizen maar wel afzonderlijk vergund. Nr. 65 staat op naam van bedrijfsleider J. Vermeulen en nr. 67 op naam van afdelingschef P.J. vd. Goor. Architect A. van Gool heeft voor hen mooie huizen gemaakt. De woonkamerramen hebben hun originele raamindeling verloren. De verdeling was hetzelfde als die van de slaapkamerramen boven de voordeuren.
Nr. 69 en 71 zijn ook twee identieke huizen, zo lijkt het, maar bij wat nadere bestudering zien we dat het dak van nr. 69 drie schilden heeft en van 71 maar twee. Ze zijn ook in 1930 gebouwd. Ook nog mooie huizen. Aannemer Walschots was hier de opdrachtgever en C.J.H. van Domburg zijn architect. Hier zijn de jarendertig raamindelingen uit de woonkamerramen gedeeltelijk verwijderd.

Voltstr 75-73

Nr. 73 en 75 maken de rij van vier woningen onder één kap af. In 1932 is dit gebeurd. A.M. van Esch was opdrachtgever voor de twee woningen en de bouwkundige J. Brenders zorgde voor de tekeningen. Ook hier hadden de ramen van de woonkamer de jarendertig raamindeling. Op het dak van deze vierkapper zien we overigens Tuile du Nord dakpannen die zorgen voor een strak dakvlak.

Voltstr 42-44

We gaan naar de overkant van de Voltstraat waar we bij nr. 40 waren gebleven. Hier heeft Bouwbank Stok B.V. in 1980 een appartementencomplex gebouwd met op nr. 40 acht woningen, op nr. 42 en 44, negentien woningen en op nr. 46 nog eens acht woningen. In totaal 35 woningen. Het ontwerp is van Van Oers Architektuur & Stedebouw B.V. uit Moergestel.

Voltstr 47-186A

Dan is op Voltstraat nr. 50 tm 196 en Transvaalplein nr. 47 tm 71 het voormalige klooster, sinds 2005 appartementengebouw, Ave Maria aan de beurt.

000356 RAT (1915)

Het oorspronkelijke klooster werd in 1914 gebouwd voor Franse nonnen van de Congregatie De Dochters van Onze Lieve Vrouw uit Asten, naar een ontwerp van Jan van der Valk. De zusters zijn er niet lang gebleven. De Fraters namen het gebouw in 1921 over en vestigden hier het St. Odulphuslyceum. Toen dit lyceum in 1929 zijn nieuwbouw aan de Noordhoekring betrok hebben de Paters Oblaten, uit Duitsland afkomstig, het klooster van de fraters overgenomen.

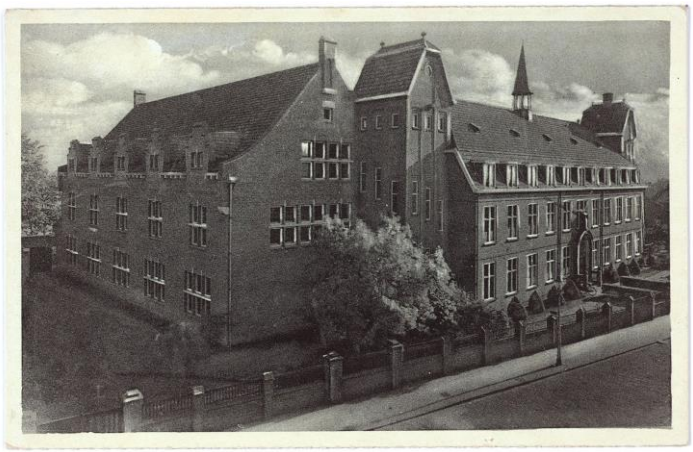

000360 RAT (1932)

Jos. Bedaux heeft in opdracht van deze Paters achter het bestaande hoofdgebouw gefaseerd in vier jaar tijd drie vleugels aangebouwd. Hij was toen nog als beginnend architect in zijn ouderlijk huis aan de overkant van het klooster gehuisvest. Ook de Oblaten zijn geen blijvers gebleken. In 1970 vestigden zich een bonte stoet van gebruikers in het gebouw waaronder de Academie voor Bouwkunst.
In 2000 werd het gebouw door brand verwoest op de voorgevel en de karakteristieke trappentorens na. Achter deze monumentale gevel is in 2005 in opdracht van Moonen Projectontwikkeling uit Den Bosch en TIWOS een appartementencomplex gebouwd.

Voltstr 47-186 B en D

Peter van Hoogmoed van Architecten Samenwerking heeft hiervoor gevels van vooral glas en gegalvaniseerd staal ontworpen. In een van deze gevels zijn glaspanelen van kunstenaar Marc Mulders opgenomen, met bloemmotieven en afbeeldingen van Maria.

We steken de straat over en zien daar op de hoek met het Columbusplein op Transvaalplein nr. 1 een heel mooi huis van architect S. Konings, gebouwd in 1933 voor een zekere J. van Dooren, van beroep sigarenfabrikant.

Transvaalplein 1 en 1D

Transvaalplein 1 Dr

Mooie ingangspartij en bijzondere gevelindeling aan het Columbusplein. Het grotere raam daar op de begane grond had oorspronkelijk eenzelfde indeling als het raam

erboven. Het woonkamerraam in de voorgevel had een bovenlicht in glas en lood en aan de linkerkant een zijlicht, ook in glas en lood.
Nr. 2 en 3 zijn twee huizen die tegelijk en identiek gebouwd zijn in 1933 met afzonderlijke vergunningen. Nr. 2 in opdracht van de stempelmaker E. Verheij en nr. 3 in opdracht van de wever M. Rijnen. Martin Reijven heeft, als ik de handtekening goed lees, de woningen ontworpen. In 1957 is er op de eerste verdieping van nr. 2 een kapsalon in gekomen en in 1962 is de beganegrond winkel geworden en kreeg die de gevel die we nu nog zien.

Transvaalplein 5-4

Transvaalplein 7-6

Nr. 4 tm 7 zijn vier woningen die in 1935 gebouwd en getekend zijn door aannemer Jos. Heerkens. We kwamen hem al meer tegen. Over het algemeen huizen van verzorgde kwaliteit. Alle woningen hadden in het woonkamerraam oorspronkelijk de jaren dertig indeling. Boven de deur van de achterom, in het midden van de rij woningen zien we een eenvoudige topgevel net het onderscheid maken.

Transvaalplein 9-8 en 8D

Nr. 8 en 9 zijn ook twee huizen die tegelijk gebouwd zijn in afzonderlijke opdrachten, in 1935. Nr. 8 in opdracht van handelsreiziger J. Broers en nr. 9 in opdracht van Mej. J. Schapendonk. J.A. Brenders was de architect. Beneden zijn de oorspronkelijke jarendertig raamindelingen uit het zicht verdwenen.

Transvaalplein 17-7

Op nr. 10 tm 13 zien we vier woningen die in 1935 gebouwd zijn in opdracht van J.L. de Laat, directeur van een boterfabriek. J. Smolders was zijn architect. Het plan past in dit rijtje verzorgde woningbouw. Nr. 12 heeft zijn dakkapel vergroot en dat valt dan meteen op. Wanneer dat gebeurd is is onduidelijk. Ook hier zijn alle jarendertig indelingen van de benedenramen verdwenen.
Nr. 14 is gebouwd in 1935 in opdracht van W. van Brunschot, naar een ontwerp van J.A. Brenders. Hier hebben alle ramen hun oorspronkelijke raamindeling verloren. Er heeft ook een winkel in dit pand gezeten.
Op nr. 15 komt Bouwbedrijf Bredero uit Utrecht weer aan de beurt. Het is het bouwplan voor dertien woningen dat we al in de Henry Hudsonstraat zagen, drie woningen daar, drie hier aan het plein, nr. 15 tm 17, en zeven direct om de hoek. Mooie woningen zoals we dat gewend zijn van Bredero. Op nr. 17 zien we dat hier de jarendertig indeling van het woonkamerraam gerespecteerd is. Mooi.

A Tasmanstr 32-42 en 42D

We volgen het bouwplan de hoek om en zien daar de zeven beloofde woningen: Abel Tasmanstraat nr. 42 tm 32 en zien nu meteen dat het in de praktijk maar zes woningen zijn geworden. Ook hier zien we geen oorspronkelijke raamindelingen in de woonkamers. Wel nog de tuinmuurtjes met de authentieke smeedwerk hekjes.

A Tasmanstr 30-12

Dan steken we de straat over en vervolgen onze weg met tien woningen, nr. 30 tm 12, gebouwd in 1935 door aannemer Piet Doevendans. We zagen dit type vandaag al eerder. O.a. nr. 28 heeft nog de originele raamverdelingen, waaronder de bovenlichten in de woonkamerramen. Ook hier zien we mooie tuinmuurtjes.

W Barendszstr 6-14

Voordat we via de overkant weer teruggaan kijken we nog even naar de even kant van de Willem Barendszstraat, nr. 2 tm 14, naar zeven middenstandswoningen, gebouwd in 1939 door aannemer Joh. Corsten naar een ontwerp van Architecten-en Constructiebureau Jan Robben. De drie ramen op de verdieping waren oorspronkelijk negenruits. Beneden jarendertig ramen, maar die zien we alleen bij nr. 10 nog terug.

W Barentszstr 14

In de hoek voorbij nr. 12 denken wij een huis zonder voordeur te zien, maar deze twee ramen en alles wat erachter zit hoort bij nr. 14, dat voor aan de weg staat.
We gaan zoals gezegd terug naar de **Abel Tasmanstraat**. Daar zien we op nr. 13 tm 27 acht woningen die aannemer P. Doevendans hier bouwde in 1935, dezelfde woningen als aan de overkant.

A Tasmanstr 19 D (2012)

En, heel bijzonder op **nr. 17 en 19** zien we twee woningen die nog helemaal origineel zijn en zelfs hetzelfde geschilderd zijn. We geven ze een **HIP**vermel-ding.
Nr. 29, het huis op de hoek is ook in 1935 gebouwd, maar als winkelhuis, in opdracht van de winkelier J.C. Vingerhoets. Er zijn wat kleinigheden veranderd. Zo is in de voorgevel de deur die we rechts zien tot 1998 raam geweest en is er in de zijgevel in 1960 een raam dicht gemetseld.

J de Rijpstr 4-2

Dan maken we weer een uitstapje naar de Jan de Rijpstraat, waar P. Doevendans in twee bouwplannen vijf woningen heeft neergezet, beide in 1941. De woningen wijken niet veel af van de woningen die we net zagen. Bij het tweede bouwplan dat gaat over nr. 2 en 4 zie ik voor het eerst bij de woningen van Doevendans een naam van een architect verschijnen: Arno van Poppel. Zou dat betekenen dat hij alle bouwplannen van Doevendans dan getekend heeft? Een voorbarige conclusie, lijkt me.
We gaan weer terug naar Abel Tasman.

A Tasmanstr 31-30

Daar zien we nog hoe architect J.A. Brenders in twee etappes van drie, nr. 31, 33 en 35 en twee woningen, nr. 37 en 39, in 1935 vijf woningen gebouwd heeft en getekend. Nr. 37 heeft boven nog de authentieke raamverdeling. In het woonkamerraam zat net als boven in het vlakke slaamerraam een smal hoog raam en daarnaast een breed raam met een bovenlicht.

TRansvaalplein 20-18 (2012)

We gaan weer terug naar het Transvaalplein waar ons nog drie adressen te wachten staan. Op de hoek, op nr. 18, een groot huis dat in 1934 gebouwd is door de gebroeders J.A. en A.C. Brenders. J. A heeft het huis ook weer getekend. In de zijgevel oorspronkelijk vier dezelfde ramen en in de voorgevel drie maal hetzelfde raam.
Nr. 19 is weer in opdracht van de architect J. A. Brenders gebouwd en natuurlijk ook getekend. Hier zijn de typische Brendersraamindelingen uit de ramen verwijderd.
In pand nr. 20, waar nu Gordijnatelier Tilburg in zit, was vroeger schilder W. Simons gevestigd. Het huis is in 1941 gebouwd als winkelhuis door deze Simons.
Op de hoek zien we op nr. 21 nog de ingang van een woonhuis en om de hoek aan de Oerlesestraat op nr. 3 een winkel.

Oerlesestr 9-7

Het moet als één plan gebouwd zijn samen met nr. 5 tm 19. Ik zeg 'moet' omdat ik het niet zeker weet. Het bouwarchief geeft geen informatie over deze panden. Slechts het bouwjaar wordt vrijgegeven: 1935. Het zijn mooie woningen wat ook veroorzaakt wordt door de afwezigheid van dakkapellen. Nr. 11 heeft nog de originele raamindeling, ook beneden, denken we. De gevels van nr. 3 en 5 zijn geschilderd. Wel apart die twee-onder-een-kap erkers.

Oerlesestr 23-21

We steken de Jan van Rijpstraat over en zien daar op nr. 21 en 23 een winkelhuis en woonhuis, gebouwd in 1931 door metselaar Adr. Stofmeel. Arn. van Poppel was zijn architect. De winkel lijkt veranderd te zijn in een cafetaria.

Oerlesestr 31-29

Op nr. 25 tm 37 zien we zeven woningen die in 1939 gebouwd zijn door de bouwonderneming Joh. Appels. De rij begint en eindigt met een dwarsgevel. Mooie woningen alhoewel de later veranderde dakkapellen voor veel onrust zorgen. De originele waren tweeraams. Nr. 31 heeft nog de originele raamindelingen behalve in de dakkapel dus.

Oerlesestr 41-27

Nr. 41 is het hoekhuis dat in 1938 als winkelhuis gebouwd is in opdracht van melkhandelaar A. van Gorp. Het mooie ontwerp, - het loont ook de moeite om even

achterom te kijken naar de fraai verspringende daken van de dakkapel en bijgebouwen aldaar- is van C.M.B. van den Beld.
We gaan terug naar het Transvaalplein. De overkant van de Oerlesestraat hebben we al een vorige keer behandeld. De zuid-oost kant van het Transvaalplein staat nog op ons te wachten. Eerst, rechts naast het Ave Mariacomplex, op nr. 45 het gebouw van de Aldi. In 1972 heeft de NV De Gruyter hier een noodwinkel gebouwd. In 2015 heeft Aldi dit pand in zijn geheel vernieuwd. Het ontwerp is van Den Hollander uit Klundert.

Transvaalplein 41-33

Vervolgens zien we op nr. 41 tm 32 een bouwplan dat hier in 1935 door aannemer Jos. Heerkens is gerealiseerd: negen woningen en een winkelhuis. Nr. 39 heeft in het slaapkamerraam boven nog de originele raamindeling, een groot raam in het midden tussen twee smalle zijramen. De jarendertigindeling in de woonkamers zien we nergens meer terug. De winkel op de hoek, met ook een adres aan de Groenstraat, nr. 163, is in de loop der jaren uitgebreid naar nr. 32 maar ook richting Groenstraat. In 1964 is hier door de toenmalige eigenaar Voets nog een forse uitbreiding aangebouwd voor 'een vleeswarenfabriek, een uitbreiding van de slagerij en twee bovenwoningen'. Architektenburo J.H.W. Mijland tekende deze uitbreiding.

Groenstr 151-143

We gaan verder de Groenstraat in en zien daar voorbij het parkeerterrein voor de Aldi op nr. 151 een gebouw met al een lange geschiedenis. In 1905 zijn hier twee woningen gebouwd van ongeveer hetzelfde formaat als dat van de buren op 149, P.C. F van Roozendaal en J.N. van Huigenvoort. In 1961 is de gevel in opdracht van J.B.M. Vissers met één laag verhoogd en is de woning veranderd in een winkelhuis (melkwinkel). Jan

en Eduard van der Valk tekenden voor deze verbouwing. In 1996 is er nog een derde laag op gezet.
Nr. 149 dateert ook van 1905. De dakkapel is later toegevoegd en in 1972 is het smalle zesruitsraam in de woonkamer vervangen door een groter raam.
Nr. 147 is in 1966 gebouwd in opdracht van aannemer Joh. Corsten: een showroom met magazijn en bovenwoning. Hier zal de aannemer zelf gewoond hebben? J.A.C. Huijsmans heeft het ontworpen.
Nr. 145 en 143 zijn ook in 1905 gebouwd. De gevel van 145 is in 1962 opgetrokken en heeft toen het huidige aanzicht gekregen. Bij nr. 143 kunnen we nog zien hoe het huis er oorspronkelijk uitgezien heeft. De dakkapellen zijn hier in 1996 in het dak verschenen. In 2003 is 143 aan de rechterkant uitgebreid met een garage en een praktijkruimte.

Groenstr 141

Nr. 141, de bedrijfshal waar Smederij de Vuurvlam nu in zit is in 1973 gebouwd in opdracht van ramenfabrikant P. van Hoesel.

Groenstr 139

En dan volgen de bedrijfsgebouwen van de voormalige Voltfabrieken waar we bij Voltstraat 18 en 30-32 hebben stil gestaan. We besteden hier alleen nog aandacht aan het kantoorgebouw op nr. 130 waar we eerder een moNUment van de week over schreven, nr. 342.

Voormalig hoofdkantoor van N.V. 'VOLT'. Gemeentelijk monument, nu verhuurd als kantoorruimte.
In 1909 werd in Tilburg de N.V. Metaaldraadgloeilampenfabriek “VOLT” opgericht. Toen Philips grootaandeelhouder werd, ging VOLT onderdelen fabriceren voor radiotoestellen. De grote expansie kwam in de jaren '50 en '60 met de komst van televisie. Dit kantoorgebouw uit 1961 heeft vier bouwlagen met dakopbouw. De gevel telt twaalf venstertraveeën in een uitkragende betonnen omranding. De vensters hebben stalen kozijnen en zonweringen. Het trappenhuis achter de ingangspartij heeft een grote vensterwand met uitkragende betonnen ribben.

Opvallend is het kunstwerk van Jacques van Rhijn dat in 1959 is aangeboden door het personeel. Een reliëf, in de vorm van een groot plus- en minteken met een vonk daartussen, laat vijftig jaar geschiedenis van het bedrijf zien. Als blijvend symbool van dit bloeiende dynamische bedrijf van weleer. Jammer dat reclame het gevelbeeld ernstig verstoort. In de jaren '70 verhuisde VOLT naar een modern complex in Tilburg-Noord. Het oude complex met dit kantoorgebouw werd in 1978 verkocht. VOLT, lang een van de grootste werkgevers in de stad, moest in 1999 sluiten.

Voorbij het Voltkantoor slaan we linksaf de Radiostraat in. Op nr. 25 zien we daar een trafostation. Het bouwarchief weet ons er niets van te melden. Het zal tegelijk met het kantoorgebouw van Volt gerealiseerd zijn nemen we aan.
Op nr. 23 zien we een uitbreiding van een gebouw die pas onlangs gerealiseerd is. De opdrachtgever is de VOF De Vijf Kinderen, de architect is Marc Coenen Architectuur en het gaat om kantoorruimte bij een bedrijfshal.
En dan volgt op nr. 21 tm 1 een woongebouw van elf appartementen dat in 1990 gerealiseerd is in opdracht van Exploitatiemij. Remmers B.V. naar een ontwerp van Architektenburo Heerkens. Netjes.

Radiostr 20-14

Via de overkant lopen we terug. Nr. 14 is het eerste pand dat we daar tegen komen. Het is een in 1988 gebouwde 'garage, kantoor en wooneenheid'. De tekening vermeldt geen naam van een architect.
Over nr. 14-01 meldt het bouwarchief ook niets. We zien iets wat lijkt op een magazijn met een bewoonde verdieping. Het BAG geeft 1966 aan als bouwjaar.
Nr. 16, 16a, 18, 18a en 20 zijn vijf woningen die hier in 2015 gebouwd zijn.

Radiostr 20 DL

De architectuur is van Bedaux de Brouwer Architecten zoals we aan de ingemetselde bouwlantaarns kunnen aflezen. Ze zijn ontwikkeld door Van der Weegen Bouwontwikkeling. Een opvallend mooie gevelsteen.
Nr. 22 en 24 zijn tweekappers die in 1972 gebouwd zijn met aparte bouwvergunningen. De architectuur is van J.J. van Bossum. Het afdakje boven de voordeur van nr. 22 zal een latere toevoeging zijn. De voordeur van 24 komen we in de rechterzijgevel tegen.

Radiostr 26

Nr. 26 hoorde oorspronkelijk bij een bouwplan voor acht woningen aan de Groenstraat dat we direct om de hoek gaan zien. Dit was de garage van het hoekpand Groenstraat 135. In 1984 is deze garage tot woning verbouwd en daarna zijn erachter op het terrein werkplaatsen bijgebouwd.

Groenstr 137-123

We gaan de hoek om en zien daar op nr. 135 tm 123 de voorzijdes van de acht woningen. H. Simons was de opdrachtgever voor deze woningen en Jan Robben was zijn architect. 1955 was het bouwjaar. Mooie woningen met op het einde van het bouwblok een verspringende daklijn.

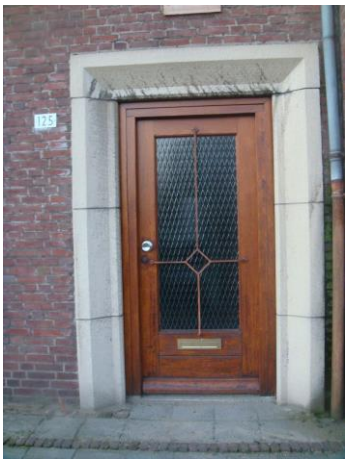

Groenstr 125 D

De voordeur van nr. 125 zal met zijn houtkleur nog origineel zijn. De ramen boven zijn altijd helemaal kaal geweest en bij nr. 137 zien we – vierkant raam in het midden en twee raampjes opzij met een horizontale verdeling in het midden – het originele woonkamerraam.
Nr. 121 is in twee delen tot stand gekomen. Eerst is in 1964 het rechtse hoge deel gebouwd en daarna is in 2001 het linkerdeel ertussen gebouwd.
Dan lopen we via garages, bergingen en tuinmuren naar de Broekhovenseweg en gaan daar linksaf. Tot 1990 heeft hier op de hoek op het adres nr. 107 een huis gestaan dat toen gesloopt is waarschijnlijk om de weg wat te verbreden.

Broekhovenseweg 105

Tegelijkertijd heeft nr. 105 zijn huis naar links mogen uitbreiden met het eenlaagse halfronde gebouw dat we nu zien.

Broekhovenseweg 103-95

Nr. 105, 103 en 101 zijn meer dan honderdjarige panden die oorspronkelijk eenlaags waren met een mansardekap. Nr. 105 heeft zijn gevel in 1986 opgetrokken, nr. 103 in 1978 en nr. 101 in 1967. De smalle woonkamerramen zijn toen ook verbreed.
Nr. 99 is een breder huis geweest maar ook eenlaags. In 1923 liet landbouwer L. van der Meijs het pand verbouwen tot winkel. In 1951 is de lage gevel opgetrokken tot de huidige hoogte. De gevel kreeg toen boven de vier ramen die we nu zien en beneden links een groot woonkamerraam en rechts een etalageraam met voordeur. In 1977 is de hele onderlaag verbouwd en heeft de gevelindeling gekregen die we nu nog zien.
Op nr. 97a komen we in 1911 de neem tegen van landbouwer L. Peynenborg. Deze laat zijn architect F. Doomen van één huis twee huizen maken. In 1933 wordt de eenlaagse gevel met een laag verhoogd. Ik zie de naam van architect C.J.H. van Domburg op de tekening staan maar mis de nieuwe tekening van de voorgevel.
Nr. 97 is dan het andere gehalveerde huis. Hier wordt de eenlaagse gevel in 1925 tweelaags naar een ontwerp van Van Domburg. Boven een gebogen daklijst, daaronder twee T-ramen en beneden een etalageraam met drie bovenlichten en rechts de ingang van de winkel. Ik kan niet zien of deze gevel nog intact is gebleven want de streetview is op dit adres geheel geblurd.
Nr. 95 is ook een huis van voor de vorige eeuwwisseling. In 1921 laat bankwerker W. van Disseldorp zijn huis intern verbouwen, in 1924 verandert hij het in een winkelhuis.
Op nr. 93 tm 87 heeft agent A. Kruyssen in 1912 de bekapping van vier woningen veranderd: zadeldaken worden mansardekappen. In 1971 wordt op 93 de gevel opgetrokken en krijgt zijn huidige aanzicht. Nr. 91 krijgt in 1974 zijn huidige gevel.
De gevel nr. 89 is pas in 1995 omhoog gegaan en toen ook ineens goed: drielaags. Het ontwerp is van Boogers & van de Ven Architectuur en Beeldende Kunst, alhoewel, er is wel van de tekening afgeweken. Nr. 87 heeft een tijd lang, tot 1981, een winkelbestemming gehad. In 1983 kreeg het pand de huidige gevel.
Nr. 85 en 83a lijken in één pand te zitten en dat lijkt in het bouwarchief tot verwarring te leiden. Rond 1912 komen we hier ook de naam van landbouwer Peynenborg tegen. Hij bouwt dan een schuur en een woning. In 1955 krijgt het pand op naam van kapper P. de Bruyn van architect L. de Graaf zijn huidige gevel.
In het bouwarchief van nr. 85 zie ik de gevel van nr. 83 zitten, gedateerd in 1973, en op de tekening staat dat het de gevel op nr. 81b betreft. Zoek het dus maar uit……. Hier geef ik het op.

Broekhovenseweg 81-79a

Nr. 81 en 79a. Aanvankelijk, rond 1900, bestond enkel nr. 79a. In 1918 liet landbouwer H. de Brouwer in dit pand zijn zijgevel verbouwen. In 1936 krijgt het pand zijn huidige formaat. Dan wordt het linkerdeel bijgebouwd en de gevel opgetrokken. H. de Brouwer, die zich dan aannemer noemt, verandert dan een bestaande woning tot winkelhuis (79A) en bouwt een nieuwe woning en overkapt een toegangspoort (nr. 81). A. Machen is zijn architect. De hele gevel ziet er nog uit als in 1936 met uitzondering van het beganegrondraam van nr. 79a. Daar zaten nog drie bovenlichten in. Ook het wit schilderen van de gevel is later gebeurd.
Nr. 79 dateert ook van rond 1900. Toen een eenlaagshuisje met zadeldak. In 1923 wordt de woning winkel en gaat de gevel omhoog. Koopman Nic van Wijk geeft dan opdracht. In 1987 krijgt het winkelhuis de bestemming winkel.
Nr. 77 en 75 zijn ook als eenlaagse huisjes begonnen. Waarschijnlijk eigendom geweest van landbouwer H. de Brouwer die ze in 1920 liet aansluiten op het gemeenteriool. In 1923 ging bij 77 al de gevel omhoog in opdracht van Corné van de Laak. De gevel kreeg toen al het fraaie huidige aanzicht. In 1961 kom ik de naam van kapsalon van der Wouw tegen. Ook de gevel van nr. 75 gaat al vroeg omhoog. Hier was het koopman H. van Kasteren die in 1924 deze gevel liet verbouwen. De handtekening van de architecten laat zich niet lezen.
Ook nr. 73 tm 67 zullen vier eenlaagse huisjes geweest zijn die rond 1900 gebouwd zijn. Hier liet winkelier H. van de Laak het afvalwater in 1919 op de riolering aansluiten.
Van nr. 73 meldt het bouwarchief niet meer dan de bestemmingswijziging die in 2019 heeft plaats gevonden. De winkelruimte wordt dan bij de woning betrokken. De BAG laat weten dat het pand in 1961 gebouwd is. Bij nr. 71 is de gevel ook snel omhoog gegaan. Koopman A. van de Pol zorgt daarvoor in 1922. De gevel die we nu zien dateert van 1968. Ook bij de administratie van de panden 69 en 67 treedt verwarring op. Op nr.69 gaat de gevel in 1922 omhoog en krijgt dan het huidig aanzicht. Of het fraaie tegelwerk al in 1922 is aangebracht valt niet van de tekening af te leiden. Op nr. 67 zien we de naam van slager F.A. Pijnenburg in 1923 verschijnen als hij zijn gevel verhoogt en zijn woning tot winkelhuis verbouwt. Vanaf 1934 zien we de slager ook op het adres 67 functioneren.
Over nr. 65 verstrekt het bouwarchief geen informatie. BAG laat ons weten dar het bouwjaar 1967 is, maar dat zal het jaar geweest zijn dat de gevel van dit oude huis opgetrokken werd.
Nr. 63 en 61 zijn in 1931 grondig aangepakt door eigenaar caféhouder H. Jacobs. Hun eenlaagse gevel werd toen verhoogd tot de gevel die we nu zien. De woonkamerramen hadden een vierkante ruit in het midden met links en rechts een smal zijraam.

Broekhovenseweg 57-83

Nr. 59 is een in 1965 door de Boerenleenbank gebouwd bankgebouw, met beneden het bankkantoor en boven appartementen. C.M.B van den Beld heeft het ontworpen. Het huisvest 6 adressen: nr. 59 e, 59d, 59b, 59a, 59 en 57. De bank lijkt vertrokken. Het enige dat nog aan de bank herinnert zijn de geldautomaten.

Broekhovenseweg 55-27

Broekhovenseweg 53 (2012)

Broekhovenseweg 53-51

We steken de Radiostraat over en vervolgen de **Broekhovenseweg** met nr. 55. In 1927 begon hier het imperium Vriens. Een woning werd door de magazijnknecht A. Vriens verbouwd tot winkelhuis, het smalle raam in de eenlaagse woning werd veranderd in een vierkant etalageraam. In 1951 gaat de winkel omhoog. Het pand krijgt van Bouwk. Arch. Bur. Heerkens twee lagen en een kap. Eerst nog vier ramen op de verdieping maar in 1979 is ook dat niet genoeg en wordt het hoofdgebouw nog met twee traveeën uitgebreid- nr. 53 is er blijkbaar bijgekomen- en daarnaast komt in plaats van nr. 51 een nieuw drielaags gebouw met boven woningen en op de begane grond winkelruimte.

Broekhovenseweg 55-57

En of dat nog niet genoeg was wordt de vrije ruimte links van het hoofdgebouw vol gezet met eenlaagse winkelruimte. De architect is dezelfde maar heeft ondertussen wel een andere naam gekregen: Architektenburo Heerkens B.V.
De geschiedenis van nr. 49 is wat eenvoudiger. Het huis dateert van rond 1900. In 1967 wordt het eenlaags pand met mansardekap verhoogd tot twee lagen en krijgt het huidige aanzicht.

Broekhovenseeg 45+47 (2012)

Nr.47 en 45 waren ook oude lage woningen toen ze in 1957 nieuwe verhoogde gevels kregen van opdrachtgever J. Keulemans. Architectenbureau Heerkens zorgde met een onderdoorgang en een balkon daarboven voor extra jus in de gevel. In 1972 kocht de AmRobank beide panden op en liet architect Jos. Bedaux een nieuwe gevel voor de gevel van collega Heerkens zetten, een gevel van bijna ondoorzichtig melkglas. En ook de gevel van Bedaux heeft het niet lang volgehouden. In 2014 is de gevel aangebracht die we nu zien. Op de vraag wie de opdrachtgever is geweest van deze laatste verbouwing moet ik het antwoord schuldig blijven. De verbouwing is nog te jong voor het bouwarchief.
Nr. 43, 41, 39 en 37zijn oorspronkelijk, in 1904, toen de woningen gebouwd, zijn twee grote woningen geweest. Ze stonden op naam van Joh. Vossen. Wel nog eenlaags, met mansardekap. Nr. 43 heeft in 1966 de huidige gevel gekregen toen W. Lemmens het pand verbouwde tot cafetaria met woning. Nr. 39 heeft in 1970 zijn smalle raam met smalle deur vervangen door de etalage met winkeldeur die we nu zien. Het is mooi in de stijl van het pand gebeurd. Nr. 37 is in 1916 door smid J.C. Coolen verbouwd tot bierhuis. In 1976 heeft het pand het huidige aanzicht gekregen.
Nr. 35 is in 1989 gebouwd, als filiaal van de N.V. Spaarbank Centrale Volksbank Utrecht. Het ontwerp is van Luyten Architektuur en Stedebouw uit Hilvarenbeek. De nieuw gebouwde muur links van het fraaie huis op nr. 31 lijkt dit huis in de verdrukking te brengen.

Broekhovenseweg 31

En als we het dan toch over nr. 31 hebben. Er stond in 1929 een eenlaagse mansardekapwoning en het pand dat we nu zien heeft Mej. M. Willemse er toen van gemaakt, samen met architect en erkerspecialist Arn. van Poppel. Jammer van de muur van de buren en de zonnepanelen die onlangs erop zijn aangebracht.

In 1924 verbouwt bankwerker J.B. van Iersel zijn eenlaags huis met mansardekap tot winkelhuis. We hebben het over nr. 29. In 1955 krijgt het pand zijn huidige verhoogde gevel als het door kapper van Dongen verbouwd wordt tot woonhuis met kapsalon. Het krijgt dan van architect J.A.C. Huijsmans de huidige gevel.
Van nr. 27 weet het bouwarchief ons niet meer te melden dan dat het pand in 2016 verbouwd is van een praktijkruimte naar zelfstandige appartementen. Het telt 13 adressen: nr. 27, 27.01 tm 27.12. Het bouwjaar is 1988 zegt de BAG. Apotheek van Gorp heeft er gezeten zegt het streetviewbeeld van 2009.

Broekhovenseweg 23-19

Broekhovenseweg 23 (2012)

Nr. 23 ziet er nog net zo mooi uit als toen het in 1908 door H. van Ostade gebouwd werd. De poort en het topgeveltje springen eruit. We maken er een **HIP** van en geen woorden verder aan vuil, met dank aan Tante Betje of is er dit geen?

Broekhovenseweg 19 (2012)

En dan, we zijn er bijna, de laatste drie woningen van deze middag. In 1907 zijn ze gebouwd door W. van den Borghts. Op nr. 19 zien we nog hoe mooi ze zijn geweest.
Nr. 21 heeft zijn huidige voorgevel gekregen in 1973. Die van nr. 17 dateert van 1970 zij het dat daarna de twee ramen boven kruiskozijnen hebben gekregen en het grote raam beneden veranderd is in twee kleinere ramen. Overigens zijn de rolluiken van nr. 21 en 19 al langer dan tien jaar gesloten. Stof tot nadenken op de weg naar huis.
Een interessante middag sluiten we hiermee af. Het is inmiddels donker.

GB 22 12 21